

گفت‌وگو

نایب رئیس اتحادیه قهوه‌خانه‌داران و سفره‌خانه‌دارهای سنتی تهران:

به‌ماکه رسید، آسمان تپیدا!

در حالی‌که در هفت ماه گذشته هیچ دستورالعملی برای بازگشایی قهوه‌خانه‌ها و سفره‌خانه‌ها در تهران یا شهرهای دیگر ابلاغ نشده، اما مشاهدات میدانی خبرنگاران ما حاکی است که بخش زیادی از این مراکز چه در سطح پایتخت و چه در تفرجگاه‌های اطراف آن، به صورت مخفی و حتی بعضاً علنی باز هستند. موضوعی که آن را با عباس‌عالی، نایب‌رئیس اتحادیه قهوه‌خانه‌داران و سفره‌خانه‌دارهای سنتی تهران در میان می‌گذاریم و او نیز تأکید دارد که فقدان حمایت‌های دولتی و نداشتن منبع درآمدی جایگزین برای اعضای صنف، باعث شده برخی از آنها برای جبران ضررهای کلان خود به صورت زیرزمینی فعالیت کنند.

در دوره همه‌گیری کرونا هیچ وقت مصوبه‌ای برای بازگشایی قهوه‌خانه‌ها ابلاغ شد؟
ما از همان ابتدای شیوع ویروس، فعالیت قهوه‌خانه‌ها را داوطلبانه متوقف کردیم. ولی با گذشت بیش از هفت ماه از این مساله هنوز هیچ دستورالعملی برای بازگشایی قهوه‌خانه‌ها به ما ابلاغ نشده و ما به طفلی بی‌سرپرست در میان تمام اصناف تبدیل شده‌ایم. این مسائل باعث وارد شدن آسیب‌های مالی شدیدی به همکاران ما شده است و عمده آنها بخش زیادی از نیروهای‌شان را خارج کرده‌اند.

تاکنون چند قهوه‌خانه تعطیل شده‌اند؟
تا پایان سال گذشته بین ۱۷۰۰ تا ۱۸۰۰ سفره‌خانه و قهوه‌خانه جوازدار در شهر تهران فعال بوده‌اند، اما مشکلات اقتصادی ماه‌های اخیر بخش زیادی از آنها را به تعطیلی کشانده است.

اما برخی قهوه‌خانه‌ها به صورت غیرقانونی فعالیت می‌کنند.

خب وقتی صنف ما را به حال خود رها کرده‌اند، خواه‌ناخواه عده‌ای از قهوه‌خانه‌دارها نیز به فعالیت زیرزمینی روی آورده‌اند، چراکه این افراد منبع درآمد دیگری ندارند و هیچ‌گونه حمایتی نیز از سوی دولت از قهوه‌خانه‌داران در این دوره انجام نشده است. البته من نمی‌توانم بگویم قهوه‌خانه‌هایی که جوازدار هستند، این فعالیت‌ها را انجام می‌دهند، بلکه به نظر می‌رسد برخی افراد از اوضاع آشفته صنف ما سوءاستفاده کرده و بدون کسب مجوز اقدام به دایر کردن مکان‌هایی برای عرضه قهوه‌خانه کرده‌اند.

ضعف نظارتی اتحادیه باعث شکل‌گیری این فعالیت‌های زیرزمینی شده‌است؟

خیر، ما به محض این‌که از فعالیت غیرقانونی یک واحد صنفی باخبر شویم، با همکاری نیروی انتظامی با آن مجموعه برخورد می‌کنیم. علت اصلی این است که هیچ ساز و کاری برای بازگشایی قهوه‌خانه‌ها اندیشیده نشده است و وقتی کسی هیچ منبع درآمد دیگری ندارد، چطور باید خرج روزمره‌اش را تأمین کند. این در حالی است که هیچ تحقیقی درباره پرداخت قبوض آب و برق یا بازپرداخت اقساط عقب‌مانده نیز برای همکاران ما ایجاد نشده است.

در این شرایط چه راهکاری ارائه می‌کنید؟
به نظر من، بهتر بود از همان اول وزارت بهداشت با ما مشورت می‌کرد و طبیعتاً ما هم می‌توانستیم پروتکل‌ی برای بازگشایی قهوه‌خانه‌ها تدوین کنیم که احتمال شیوع بیماری را کاهش دهد. مثلاً تعیین کنیم که قهوه‌خانه‌ها باید از شیلنگ و استکان یک‌بارمصرف استفاده کنند یا قندها را بسته‌بندی کنند.

اما کارشناسان بهداشتی نظردیگری دارند؟
به نظر من بحث کرونا طوری همه‌گیری شده است که نمی‌توان انگشت روی یک صنف خاص گذاشت و گفت فقط همین فعالیت در دوره شیوع کرونا باید تعطیل باشد و سایر اصناف می‌توانند به کار خودشان ادامه دهند. اصلاً احتمال شیوع کرونا در قهوه‌خانه‌ها از مترو یا فروشگاه‌های زنجیره‌ای که همواره شلوغ هستند که بیشتر نیست. اما چرا این مراکز باز هستند یا مثلاً فعالیت رستوران‌ها و فست‌فودی‌ها باید ادامه داشته باشد، ولی حتماً فعالیت ما باید متوقف شود، به ما که رسید، آسمان تپید؟

این باراولی نیست که ستاد مقابله با کرونا فعالیت قهوه‌خانه‌ها و عرضه قلیان را ممنوع می‌کند. مساله اینجاست که قهوه‌خانه‌ها در نبود نظارت به شکل زیرزمینی در آتش کرونا می‌دمند

عکس:

جام جم

پرواز کرونا در هواپیما

محسن فرهادی، معاون فنی مرکز سلامت محیط و کار وزارت بهداشت از درخواست این وزارتخانه از سازمان هواپیمایی برای روشن نگه داشتن سیستم تهویه هواپیما تا زمان خروج آخرین مسافر خبر داد و گفت: شاید در ابتدای شیوع ویروس کمتر این مسائل رعایت می‌شد اما حالا چند حلقه داریم که در حمل و نقل اهمیت دارد؛ یکی این‌که وقتی ما وارد سالن فرودگاه می‌شویم، اگر سقف داشته باشد و بازرسی بدنی انجام شود، طبیعی است که احتمال خطر ابتلا را افزایش می‌دهد. اپلنا

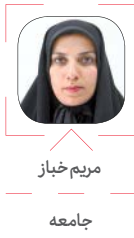

با وجود تعیین محدودیت‌های جدید، قلیان کشیدن در قهوه‌خانه‌ها همچنان ادامه دارد

قُل قُل بدون محدودیت

بالاخره محدودیت‌های کرونایی به تهران برگشت و همه مراکزی که عامل تجمع هستند، برای یک هفته در پایتخت تعطیل شدند. این اتفاق گرچه باید زودتر از اینها می‌افتاد، ولی همین حال هم حکم ماهی‌ای را دارد که هروقت از آب گرفته شود، تازه است.

طبق اعلام استانداری تهران تا هجدهم مهر از مدرسه و دانشگاه گرفته تا سینما، تئاتر، موزه، تالار، شهرپازی، آرایشگاه و امثال اینها همه تعطیل اند، کافه‌ها، رستوران‌ها و قهوه‌خانه هم ایضا. درواقع دیگر تا یک هفته نباید جایی در تهران باز باشد که مردم دورهم جمع شوند و ویروس اشاعه دهند، مکان‌هایی که در ماه‌های کرونایی گذشته اغلب بد عمل کرده‌اند و به جای ایستادن مقابل ویروس، دست به دستش داده‌اند تا رشد کنند و چولان بدهد.

مریم خباز

جامعه

میان همه این کسب و کارها، مشاغلی که با دخانیات کار می‌کنند، کارنامه بدتری دارند. به‌خصوص قهوه‌خانه‌ها و سفره‌خانه‌هایی که جای نوشیدن چای و صرف غذاهای لذیذ سنتی‌اند، ولی دود نیز به مشتری عرضه می‌کنند و حتی با وجود کرونا، دست از این عادت نکشیده‌اند. چه فایده دارد که متخصصان خودشان را به آب و آتش می‌زنند که سیگار و قلیان نکشید و مراقب کرونا باشید؟ واقعاً چه فایده، وقتی سیگارها گیرانده می‌شود و قلیان‌ها قل‌قل می‌کند و متخصصان می‌گویند و می‌گویند و هشدار می‌دهند؟ متخصصان ماه‌هاست یک طرف‌اند و قلیان‌کش‌ها یک طرف؛ متخصصان ماه‌ها گفته‌اند و حرف‌های‌شان نخنما شده، ولی مشتریان قلیان و سروکنندگان آن، بدون سر و صدا و بدون این‌که زحمت حرف زدن به خود بدهند، کارشان را می‌کنند، کاری پر از دود و سود و ویروس.

ستاد ملی مقابله با کرونا هفت ماه است، قهوه‌خانه‌ها را از فعالیت منع کرده و مصوبه داده که اینها باید کره‌کره‌شان پایین و کارشان تعطیل باشد، ولی در این هشت ماه بیشتر قهوه‌خانه‌ها نه کرکره‌ها را پایین داده‌اند و نه کار را خوابانده‌اند، حتی اگر کرکره را به‌ظاهر پایین کشیده‌اند، اما پشت این تعطیلی مصنوعی مشغول

از امروز تا شش روز دیگر، کافه‌ها و قهوه‌خانه‌ها و سفره‌خانه‌های سنتی باید تعطیل باشند و به این تعطیلی احترام بگذارند این‌که مثل ماه‌های گذشته یکی در میان به قانون تمکین کنند، کسب و کاری یواشکی راه بینازند و صحنه‌های خلق کنند که عین قانونی و دهن‌کجی به سلامت است.

سال‌هاست که متخصصان بهداشتی درباره عوارض مصرف قلیان هشدار می‌دهند و تأکید دارند که مضرات قلیان حتی از سیگار نیز بیشتر است. این روزها در بحبوحه شیوع کرونا مصرف قلیان چند برابر قبل خطرناک‌تر شده است چراکه تجمع افراد برای مصرف قلیان به خودی خود بستر شیوع کرونا را فراهم می‌کند و استفاده مشترک از یک قلیان نیز امکان انتقال این بیماری را دوچندان می‌کند. نکته دیگر آن است که براساس پژوهش‌های متعدد، افرادی که مواد دخانی اعم از سیگار یا قلیان مصرف می‌کنند، معمولاً در صورت ابتلا به کووید-۱۹ به شکل شدیدتری به این بیماری دچار می‌شوند. خارج از مساله همه‌گیری کرونا نیز مصرف قلیان در هر شرایطی سبب افزایش احتمال ابتلا به انواع بیماری‌های ریوی می‌شود و اگر فردی دچار بیماری‌های زمینه‌ای مانند آسم باشد، کشیدن قلیان یا قرار گرفتن در

دکتر علی اسلامی‌نژاد

فوق تخصص ریه

تکنیک دوربین

پلمب دو قهوه‌خانه متخلف در تهران که خردا اتفاق افتاد و شکسته شدن هزار قلیان در زنجان را که متعلق به ماه مرداد بود بیابید فراموش کنیم و فرض بگیریم هشت سفره‌خانه متخلف در فضای بسته از شهر شیراز بسته نشده‌اند. اگر این بسته شدن‌ها و شکسته شدن‌ها را نادیده بگیریم و به این پلمب‌ها و برخورد‌ها دلخوش نکنیم، چشم‌مان باز می‌شود و می‌توانیم پشت دیوار مغازه‌های به‌ظاهر تعطیل را ببینیم و سرک بکشیم به پاتوق‌هایی که مشتریان دود و دخانیات، در روزهای یک کرونا می‌تاخت و ستاد ملی، مصوبه تعطیلی قهوه‌خانه‌ها را می‌داد، دور هم جمع می‌شدند. شک نکنید در هفته پیش‌رو، باز هم در آنها دورهمی می‌گیرند. معید یکی از مشتریان پرو و یا قرص دخانیات که قل‌قل قلیان و رقص دود تنباکو را دو شب پیش در یکی از قهوه‌خانه‌های خیابان انقلاب تهران تجربه کرده، از یک در کوچک و نسبتاً مخفی در خیابانی فرعی می‌گوید که به قهوه‌خانه اصلی که کرکره‌اش پایین است، راه دارد. او تقریباً هر شب از این در کوچک داخل می‌شود و یک ساعتی تنباکو دود می‌کند و ۳۰ هزار تومان می‌دهد و می‌رود سرخانه و زندگی‌اش.

محمد اما جایی که قلیان برایش چاق می‌کنند در مخفی و کوچک ندارد، بلکه قهوه‌خانه محبوب او جایی است در شمال تهران، در یکی از برج‌های بلند که روی بالکن آن سبیل به سبیل مشتری می‌نشیند و آدم‌ها در آن با ۲۰ هزار تومان یک دل سیر قلیان می‌کشند. محمد برای رسیدن به پاتوق دود و دم،

راهش آسان است. او جلوی دوربین مداربسته‌ای می‌ایستد که صاحب قهوه‌خانه چشم از آن برنمی‌دارد و هر چهره آشنایی که می‌بیند، ورودی را باز می‌کند و راهش می‌دهد. کرکره این قهوه‌خانه همیشه پایین است و محمد گاهی دلس شور می‌زند که نکند در این فضای بسته آتشی گر بگیرد و همه حبس باشند و بلایی سرشان بیاید.

ترس از آتش و سوختن در فضای کوچک قهوه‌خانه در دل رضا هم هست که تقریباً در قهوه‌خانه‌های همه محلات تهران می‌چرخد و حتی به یافت‌آباد که قلیان را به ۵۰۰۰ تومان چاق می‌کند نیز سر می‌زند. رضا خبیر آتش گرفتن یک قهوه‌خانه در خوزستان و مرگ ۱۱ نفر را شنیده و از این نوع مردن می‌ترسد، ولی ترسی از کرونا ندارد و می‌گوید مراقب است.

حسین ولی یک ور دلش با قلیان است و یک ور دیگرش با ترس از کرونا و نگران است، شیلنگ‌های مشتری که صاحب قهوه‌خانه اجازه السل زدن به آن را نمی‌دهد، بالاخره کار دستش دهد. با این حال، او هفته‌ای چند بار ۶۰ هزار تومان می‌دهد و قلیان می‌کشد و خدا خدا می‌کند کرونا نگیرد و در حال دعا جلوی دوربین سردر مغازه می‌ایستد تا صاحب مغازه چهره‌اش را تشخیص دهد و کرکره را بدهد

حامد اما همین اندک ترس را هم ندارد و مطمئن است در سفره‌خانه لوکسی که هر قلیاش ۱۳۰ هزار تومان قیمت دارد، شیلنگ‌ها یک بار مصرف است و آب قلیان‌ها بعد از هر مشتری تعویض می‌شود و فاصله افراد از هم، حداقل دو صندلی است. حامد در این هشت ماه کرونایی هر وقت اراده کرده تا دودی به

سکونت ۲۶ درصد جمعیت کشور در روستاها

محمد امید، معاون توسعه روستایی و مناطق محروم ریاست جمهوری گفت: ۲۶ درصد جمعیت کشور در روستاها ساکن هستند که از این میان ۳۹ هزار روستا بالای ۲۰ خانوار و ۲۳ هزار روستا زیر ۲۰ خانوار هستند. به این ترتیب بیش از ۹۷ درصد جمعیت روستایی کشور در روستاهای بالای ۲۰ هزار خانوار ساکن هستند. وی افزود: از سال ۷۶ تا پایان سال گذشته تثبیت جمعیت و مهاجرت معکوس در روستاها را شاهد هستیم که یکی از دستاوردهای ارزشمند نظام جمهوری اسلامی ایران است. / جام‌جم‌دی

ریه‌ها برساند، گوش‌ی تلفن را برداشته، با صاحب سفره‌خانه تماسی گرفته و سپس از زیر کرکره به داخل خزیده و به مصوبه ممنوعیت فعالیت قهوه‌خانه‌ها پوزخند زده است.

آزادباش در شمیران

با وجود مخفیانه شدن کار قهوه‌خانه‌های داخل شهر و دست به عصا شدن خیلی‌ها در این صنف، اما در تفریحگاه‌های بیرون شهر که در روزهای بی‌کرونا نیز قاعده آزادباش در آنها حاکم بود، قلیان مثل روزهای عادی سرو می‌شود و تنباکو انگار نه انگار که کرونایی در کار است دود می‌شو.

امین هر هفته به دربند و درکه می‌رود و مسیر کوهنوردی را می‌گیرد و می‌رود بالا ولی می‌بیند مردم عادی که اهل کوه‌پیمایی نیستند و برای خوش‌گذراندن به دربند و درکه می‌آیند، در حالی که خود را ملزم به ماسک زدن نمی‌دانند به قلیان‌هایی یک می‌زنند که صاحب غرفه‌ها ادعا می‌کنند با رعایت پروتکل‌های بهداشتی سرو می‌شود.

امین دیده است که مصداق رعایت پروتکل در این غرفه‌ها فقط تعویض دهنی قلیان است و دیده مردم با همین جمله کوتاه قانع شده‌اند و دل به دل هم داده‌اند و قلیان کشیده‌اند. قلیان‌های دربند و درکه به روایت امین دانه‌ای ۲۰هزار تومان است که اگر مشتری‌ها چانه برند یا ۱۵هزار تومان هم چاق می‌شود.

کرونا در ارتفاعات شمال تهران و در تفرجگاه‌های شمیرانات کاملاً آزاد است و کاری هم به مصوبات ستادملی مقابله با این بیماری ندارد. علت را که از امیر امینیان، رئیس اتحادیه خدمات پذیرایی و اغذیه‌فروشان شمیران که جویا شدیم او را کسی یافتیم مخالف سرو قلیان و متأسف از این که نام قهوه‌خانه به اسم اتحادیه آنها پسپسیده، او درعین حال معتقد است تا مشکلات ریشه‌ای حل نشود، جلوی قلیان در قهوه‌خانه‌ها و رستوران‌ها را نمی‌شود گرفت.

او می‌گوید مسؤول مقابله با سرو قلیان در تفرجگاه‌ها، هم اتحادیه است و هم نیروی انتظامی که البته پلیس مقطعی کار می‌کند و نیروهایش برای مبارزه نیز کم است، اتحادیه هم با این که مقطعی کار می‌کند اما ترجیح می‌دهد به نوعی چشمش را روی ماجرا ببندد.

امینیان توضیح می‌دهد بعد از شیوع کرونا مشتری قهوه‌خانه‌ها و سفره‌خانه‌های سنتی کم شدند و در حالی که دولت آنها را مجبور به تعطیلی کرده‌بود اما موجران کاری به این حرف‌ها نداشتند و اجازه‌شان را نمی‌توانستند؛ پس مسـتـاـجـران را هم نمی‌توانستند هم تعطیل باشند و هم پول اجاره و بیمه و مالیات بدهند. کار را از سر گرفتند و دوباره زدند به کار قلیان که درآمدش خوب است.

او درگفت‌وگو با ما در واقع از یک تناقض پرده برداشت، از تصمیم و عملکرد متناقض تصمیم‌گیران کشور که نسخه تعطیلی می‌پیچند ولی برای کسانی که از این تعطیلی ضرر می‌کنند نسخه شفابخشی ندارند؛ تناقضی که صنف‌های متضرر مخصوصاً عرضه‌کنندگان قلیان را به تغییر تاکتیک وامی‌دارد و چون تقریباً برایشان مسـجـل اسـفـلت که نظارت سفت و سختی در کار نیست، به نفع شیوع کرونا، گل به خودی می‌زنند.

درنگ

معرض دود آن می‌تواند سبب تشدید بیماری یا حمله آسمی در آن فرد شود. همچنین استفاده از قلیان در درازمدت مانند مصرف بلندمدت سیگار می‌تواند سبب بروز برونشیت مزمن یا آمبولی و سایر بیماری‌های انسدادی ریه شود. در این میان، آسیب‌های خاصی نیز درباره مصرف قلیان وجود دارد. از جمله این‌ که اگر تنباکوی قلیان ناخالص باشد، مصرف آن می‌تواند سبب بروز عفونت‌های قارچی شود. بنابراین افراد در هر شرایطی به‌خصوص در دوره شیوع کرونا باید از مصرف قلیان حتی استفاده از قلیان شخصی پرهیز کنند زیرا فردی که به تنهایی قلیان می‌کشد، مانند یک فرد سیگاری به‌خصوص اگر به بیماری‌های مزمن ریوی نیز مبتلا باشد، بیشتر در معرض ابتلا به کرونا قرار دارد؛ ضمن این‌ که مصرف قلیان و سیگار در طولانی‌مدت حالتی التهابی را در بدن ایجاد می‌کند و عوارضی را برای افراد مصرف‌کننده از جمله ضعف سیستم ایمنی به همراه دارد و به همین سبب اشخاص را بیشتر مستعد ابتلا به کرونا می‌کند.

جامعه+

خطر دور زدن

زیرزمینی محدودیت‌ها

استانداری تهران بالاخره دیروز زیر بار تعطیلی یک‌هفته‌ای برخی مراکز بر اثر اوج‌گیری شیوع کرونا در پایتخت رفت. بر این اساس قرار است از ۱۲ تا ۱۸ مهر، ۱۲ دسته‌ از مکان‌های آموزشی، فرهنگی، تفریحی و مذهبی تعطیل باشند و شاید این تعطیلی در هفته‌های آینده نیز ادامه پیدا کند. در این میان، البته جالب است که پخشنامه استاندارد، اواخر وقت اداری دیروز منتشر شد و این یعنی ستاد مبارزه با کرونای تهران عملاً در روز اول تعطیلی یک‌هفته‌ای، فرصت را برای اعمال محدودیت‌های کرونایی در بسیاری از مکان‌های تعیین‌شده از دست داد.

علاوه بر این، با وجود صدور دستور تعطیلی اماکن و فعالیت‌های ۱۲گانه شامل «دانشگاه‌ها، مدارس، حوزه‌های علمیه، زبانسراها و سایر آموزشگاه‌ها»، «مساجد و مصلی‌ها»، «نماز جمعه»، «سینما، تئاتر و مراکز مشابه»، «موزه و باغ موزه‌ها»، «تالارهای پذیرایی»، «آرایشگاه‌های زنانه و سالن‌های زیبایی»، «مراسم اجتماعی، فرهنگی و همایش‌ها»، «باشگاه‌های ورزشی پربرخورد»، «کافه‌ها و قهوه‌خانه‌ها»، «باغ وحش‌ها و شهربازی‌ها» و «مراکز تفریحی آبی، استخرهای سرپوشیده و سالن‌های بدنسازی» از سوی استانداری تهران، براساس تجربه تعطیلی‌های مشابه در ماه‌های گذشته به نظر می‌رسد بسیاری از همین مراکز امکان فعالیت زیرزمینی را داشته باشند. بنابراین اگر قرار است این طرح کمک شایانی به جلوگیری از شیوع کرونا داشته باشد، وزارت بهداشت و سایر نهادهای متولی باید نظارت شدیدی بر بسته بودن مراکز تعیین‌شده داشته باشند.

برای مثال، همان‌طور که مشاهدات عینی ما نشان می‌دهد، همین روزها بسیاری از قهوه‌خانه‌ها با این که در هفت ماه گذشته هیچ‌گاه دستورالعملی برای بازگشایی‌شان صادر نشد، اما به صورت زیرزمینی به فعالیت خود ادامه داده‌اند. اتفاقی که تقریباً به صورت مشابه درباره برخی کافی‌شاپ‌ها و حتی باشگاه‌های ورزشی پربرخورد، سالن‌های بدنسازی و استخرهای سرپوشیده نیز در ماه‌های اخیر رخ داده‌است. در این میان، اما برخلاف بیشتر تعطیلی‌های پیشین، رستوران‌ها و سایر مراکز عرضه غذای گرم در اعمال محدودیت‌های کرونایی این دوره دیده نشده‌اند، اما این‌ها هم بر بسته‌شدن تالارهای پذیرایی تأکید شده است. اما به نظر می‌رسد اگر نظارت مناسبی در این زمینه نباشد، برگزاری عروسی‌ها و مهمانی‌ها به باغ‌های خصوصی کشیده می‌شود یا همین تالارها به صورت زیرزمینی اقدام به برگزاری مراسم می‌کنند. اتفاقی که طبیعتاً می‌تواند درباره برگزاری مراسم و همایش به‌ویژه از سوی شرکت‌های خصوصی نیز رخ دهد.

سینما، تئاتر و مراکز هنری مشابه نیز با این که از ابتدای تیر تاکنون نیز با ظرفیت ۵۰ درصد باز بوده‌اند، اما همواره مشتریان بسیار اندکی داشته و حالا هم با بسته‌شدن مجدد به نظر نمی‌رسد متولیان این مراکز چندان رغبتی به بازگشایی زیرزمینی داشته باشند. اتفاقی که تقریباً به صورت مشابه می‌توان آن را درباره موزه، باغ‌وحش و شهربازی‌ها نیز انتظار داشت؛ چراکه فعالیت این مراکز به گونه‌ای نیست که بتوانند به صورت مخفیانه به فعالیت خود ادامه دهند.

در این میان، اما برخی مدارس غیرانتفاعی و آموزشگاه‌های خصوصی ممکن است با توجیه رعایت سفت و سخت پروتکل‌های بهداشتی و به بهانه لزوم تبعیت خانواده‌ها از برنامه تعیین‌شده از سوی مرکز آموزشی. مثل همین چند هفته‌ای که از بازگشایی مدارس می‌گذرد. دانش‌آموزان خود را به صورت یک روز در میان به مدرسه بکشانند و مقابل‌ه با این اتفاق، به نظارت شدید وزارت آموزش و پرورش نیاز دارد. همچنین تجربه ماه‌های اخیر نیز نشان داده‌است که در ایام تعطیلی اجباری، حتی اگر متولیان آرایشگاه‌های زنانه و سالن‌های زیبایی به این تعطیلی‌ها پایبند بمانند، بازهم بسیاری از آرایشگران زن در منازل خود یا مشتری‌هایشان به آنها خدمات ارائه می‌کنند. یعنی از این لحاظ همواره احتمال شیوع کرونا بر اثر استفاده بانوان از خدمات آرایشی وجود دارد و طبیعتاً جلوگیری از انعام این خدمات به صورت شخصی نیز کار بسیار دشواری برای دستگاه‌های نظارتی خواهد بود.